

Žiga Humar

oblike. Mala Koritnica postane "velika" ob večdnem deževju, takrat se prod premešča po soteski, kot da bi bil peresno lahek. Zato soteska vsako leto znova preseneti z različno globokimi tolmun. Pod trdnjavo Kluže je še en del Koritnice, kjer nas po strmih spu-
stu pričaka prava pravcata reka, ki je izdolbla sedemdeset metrov globoka korita.

Poleg doživetja čudovite narave, nas pri soteskanju spremlja še ščepec adrenalina. A pri tem moramo preveriti globino vode, v katero skačemo. Dno soteske se zaradi premeščanja voda in skal veskozi spreminja.
Foto: Žiga Humar

Kozjak

Seznama najlepših slovenskih soteskarskih tur ne moremo sestaviti brez soteske Kozjak. Večina vas je verjetno vsaj uzrla fotografijo slapu Kozjak, ki pada v zelen amfiteater, poln gledalcev. A le malokateri obiskovalec slapu ve, da se za njim skriva še cela soteska, z več kot desetimi slapovi, če upoštevamo še pritok Murhek. In kakšna je? Atmosfera kot iz filma *Avatar*. Zelena barva in čudovite oblike. Sanjsko! Kozjak ni samo lep, slovi tudi po mnogih visokih skokih. Žal je soteskanje v soteski Kozjak prepovedano z občinskim odlokom. ●

Sodobni izzivi soteskanja

Pogosto se mi zgodi, da me ljudje vprašajo, s čim se ukvarjam v življenju. Ko jim povem, da prosti čas namenim soteskanju, ne vedo čisto dobro, o čem govorim. Ko jim začnem razlagati, da se spuščam po soteskah, hitro pride do vprašanja, kakšen čoln za to uporabljam. Nato sledi šok, ko pojasnim, da smo oblečeni samo v neoprenske obleke, za spuste pa uporabljamo vrv ali pa kar skočimo v naslednji tolmun. Takšna je prepoznavnost naše dejavnosti. A to niti ni presenetljivo, saj se z njo rekreativno ukvarja le peščica posameznikov.

Razloga za tako slabo prepoznavnost sta po mojem mnenju dva, med seboj zelo povezana. Kot prvi razlog bi navedel prepoved soteskanja v večjem delu Triglavskega narodnega parka. Ta je s sprejetjem upravljalških smernic močno zmanjšal število sotesk, v katerih lahko izvajamo dejavnost. Davno pred tem pa je število dovoljenih sotesk zmanjšal občinski odlok občine Tolmin. Tako lahko danes legalno soteskamo le v dvanajstih slovenskih soteskah od skupno dvainštiridesetih.

Prepoved nas pripelje še do drugega razloga – odsotnosti organiziranega usposabljanja rekreativnih soteskarjev. Ker nam primanjkuje ustreznih sotesk, v katerih bi bilo soteskanje dovoljeno, ni zanimanja za ustanovitev organizacije, ki bi izvorno skrbela za usposabljanje rekreativnih soteskarjev. Obstajajo sicer poskusi posameznih poslovnih subjektov, a ti doslej niso obrodili zelenih sadov.

Stranski učinek prepovedi pa je viden tudi v soteskah. Soteske, v katerih je dejavnost prepovedana, narava počasi "jemlje nazaj". Sidrišča, ki so bila do prepovedi redno vzdrževana, so že nekaj let nevarna za uporabo. Drugi stranski učinek pa je preobljudenost dovoljenih sotesk, ki jih obiskujejo komercialne skupine. Od sotesk, v katerih je dejavnost dovoljena, so za turistično dejavnost najbolj zanimive soteske Sušec, Fratarica, Grmečica

in Jerečica. V teh soteskah je treba zaradi velikih skupin v poletnem času pogosto čakati po več deset minut, da se lahko spustimo po slapu. Posledično gostje ne dobijo prave predstave o soteskanju, pri katerem naj bi poleg adrenalina prednjačil prvinski stik z naravo.

Soteskanje je v Sloveniji še najbolj razvito kot komercialna dejavnost. Obstaja več deset agencij, ki nudijo turistično soteskanje. Zato se je že pred več kot desetletjem pri nas oblikovala Soteskarska zveza Slovenije, ki je sprva organizirala tečaje za vodnike skupaj z Mednarodno komisijo za soteskanje, zadnjih nekaj let pa jih izvaja sama. Pozneje se je pojavila še Kanjoning zveza Slovenije, ki tudi izvaja usposabljanja za vodnike soteskanja. Obe zvezi sta imeli programe, ki jih je overil Olimpijski komite, kandidati pa so po uspešnem zaključku prejeli potrdilo o ustrezni strokovni usposobljenosti. To je bila zakonska zahteva za vodnike, ki so vodili soteskanje za slovenske agencije. S sprejemom novega zakona o športu to ni več potrebno. Še vedno pa je za vodenje komercialnega soteskanja potrebna licenca za reševalca iz divje vode (C-program), udeležba na tečaju ene izmed zvez pa je vsekakor več kot priporočljiva.

Na svetovni ravni je soteskanje, tudi s pomočjo družabnih omrežij, prešlo v fazo zrelosti. Soteskarji se na nepoklicni ravni medsebojno povezujemo in obiskujemo. Tako ni soteskarskega cilja, kjer ne bi našli vsaj enega dobrodušnega soteskarskega guruja, ki bi nam ne hotel razkazati biserov v svoji okolici. Na tak način smo nekateri začeli potovati in spoznavati lokalno kulturo.

Ker število soteskarjev narašča, se širi tudi trg soteskarske opreme. To je vidno že pri oblekah – poznamo najmanj deset proizvajalcev neoprenskih oblek, primernih za soteskanje. Proizvajalci izdelujejo tudi namenske suhe obleke, ki so primerne za zimski čas. Tudi vrst neoprena je več – trd, mehak, izjemno raztegljiv in ekološko prijaznejši. Vse je odvisno od osebnih želja in potreb. Na trgu obutve se vsako leto pojavljajo novi proizvajalci. Prav tako je s pripomočki za spuščanje, saj vsako leto na trg prodre kakšen nov. Največji splošni izziv za prihodnja leta pa je zmanjševanje teže opreme, ne da bi trpeli uporabnost in udobnost.

Na domačih tleh nas čakata dva velika premika, če želimo stanje glede soteskanja urediti. Poskrbeti moramo za poglobljeno in ustrezno znanstveno študijo vpliva soteskanja na okolje in jasno določiti pogoje, pod katerimi se dejavnost lahko izvaja. Brez takšne študije bodo soteske ostale prepovedane, v najslabšem primeru pa se bo na seznamu znašla še kakšna. Naslednji izziv pa je usposabljanje rekreativnih soteskarjev. Po mojih izkušnjah je soteskanje priložnostna dejavnost, ki se je ni mogoče priučiti v nekaj dneh, temveč je za to potrebnih več let. Zato bi za varno in odgovorno soteskanje morali razviti model, podoben alpinistični ali jamarški šoli, v kateri bi se zainteresirani sistematično skozi daljše obdobje spoznavali s soteskanjem. ●

Kolumna izraža stališče avtorja in ne nujno tudi uredništva in Planinske zveze Slovenije.

V nasprotju z vse bolj zgljedno opremljenimi plezališči sidrišča v soteskah počasi najeda zob časa. Ko se podajamo v neturistične soteske, zato ne smemo pozabiti na opremo za prenovo sidrišč.
Foto: Žiga Humar

